

Van restwarmte naar proceswarmte

P.W. Bach

*Gepresenteerd op het Energie Efficiency Congres & Nationaal Energie Debat 2007,
Amsterdam, 24 september 2007*

Energy research Centre of the Netherlands

Van restwarmte naar proceswarmte

Pieter Bach

Restwarmte procesindustrie

Inventarisatie

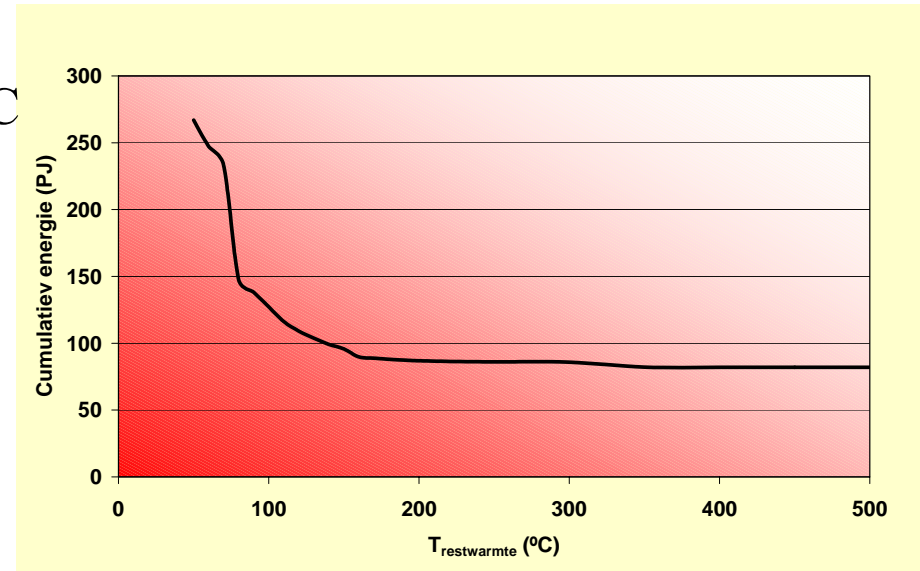
- 250 PJ restwarmte in NL $T > 50^{\circ}\text{C}$
 ~ 8 miljard m^3 aardgas, >1 miljard €

Kans voor energie efficiency

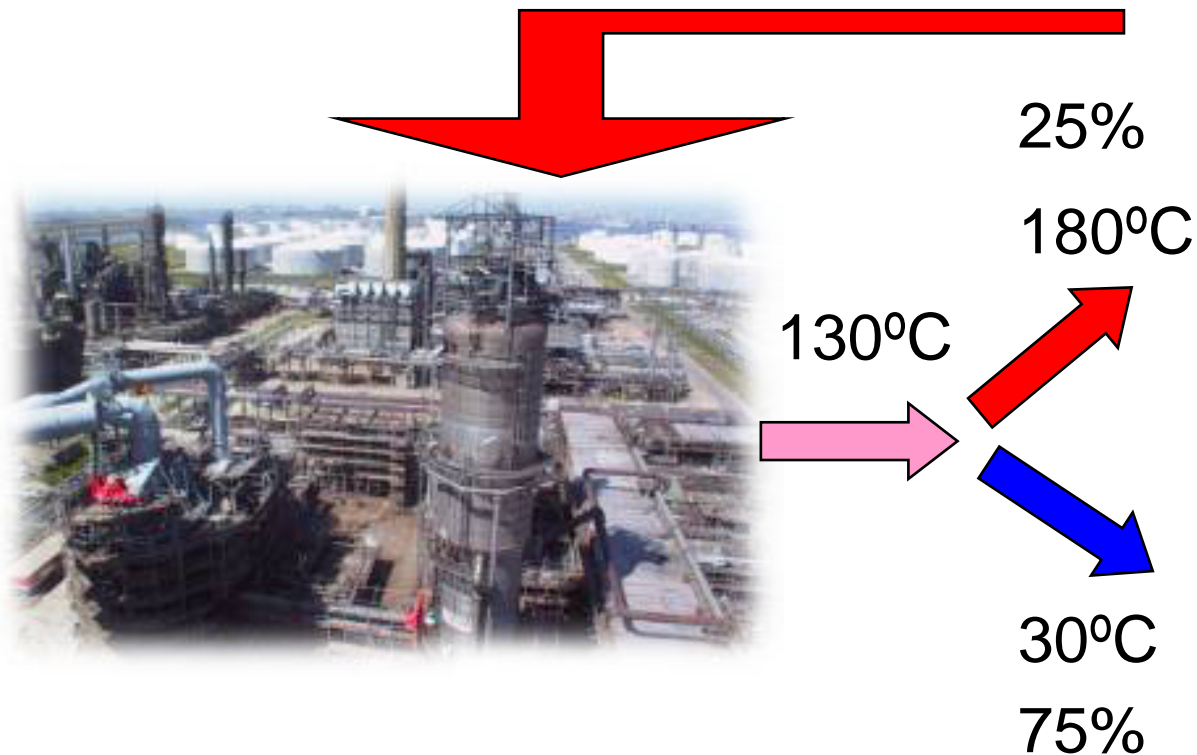
- Mismatch oplossen
- Temperatuur (tijd, plaats)

Technische oplossing

- Opwaarderen restwarmte over de pinch temperatuur
- Restwarmte ($80\text{-}150^{\circ}\text{C}$) tot proceswarmte ($180\text{-}230^{\circ}\text{C}$)
- Innovatieve industriële warmtepompen:
  - hoge werktemperatuur
  - grote temperatuur lift

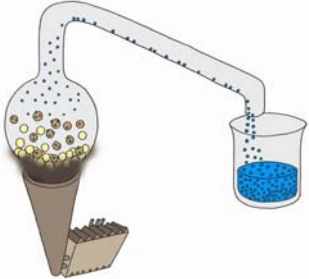

Opwaarderen restwarmte tot proceswarmte

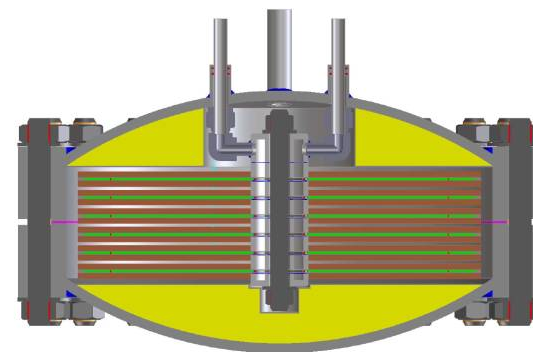
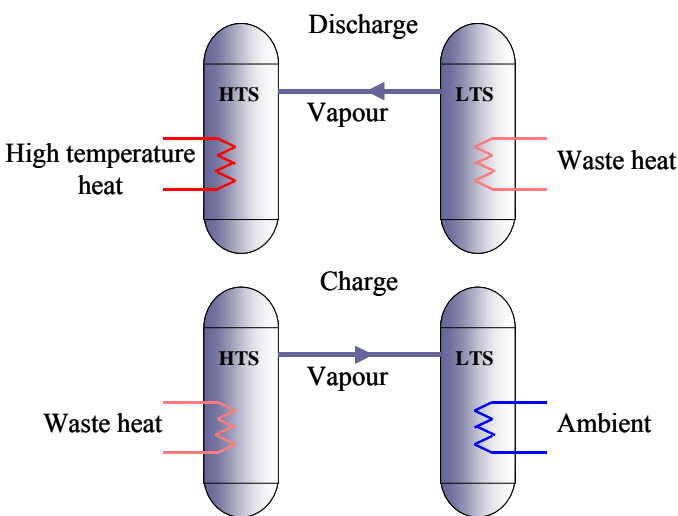
Besparing: 25% van energiegebruik

Innovatieve warmtepompen

Principe	Thermo-akoestisch 	Thermochemisch
Voordelen	<p style="text-align: center;">Grote T-lift Breed toepassingsgebied Geen bewegende delen Geen herrie Lage onderhoudskosten Milieuvriendelijke werkstoffen</p>	
Nadelen	<p style="text-align: center;">Volume/lage energiedichtheid Efficiency/betrouwbaarheid nog aantonen</p>	

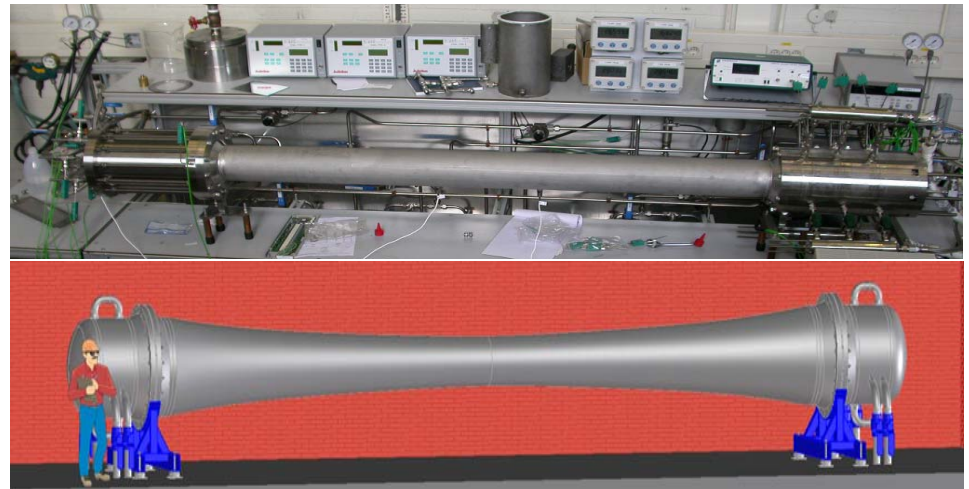
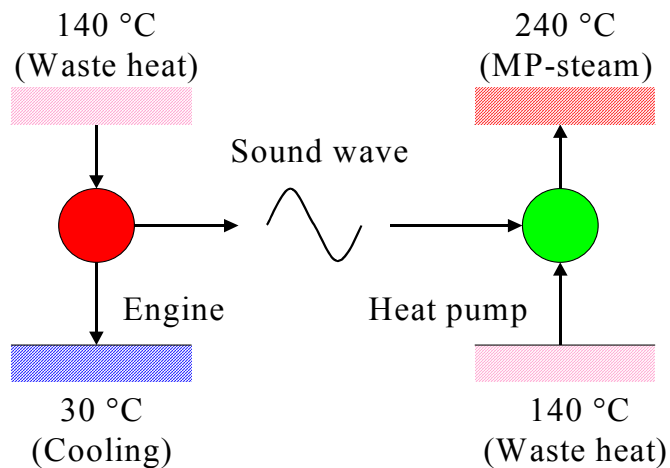
Thermochemische warmtepomp

- Zout/ammoniak chemisorptie systeem
- Temperatuurlift $> 50\text{ °C}$ en rendement $> 25\%$ haalbaar op labschaal
- Potentiële energiebesparing NL chemie/raffinagesector 17 PJ/y

Thermo-akoestische warmtepomp

- Akoestische motor – resonator - warmtepompsysteem
- Temperatuurlift $> 50\text{ }^{\circ}\text{C}$ en rendement $> 20\%$ haalbaar op labschaal
- Potentiële energiebesparing NL chemie/raffinagesector: 16PJ/jr

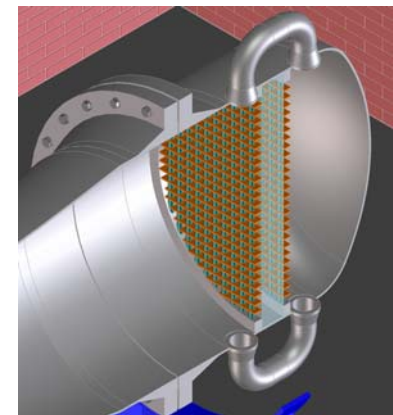
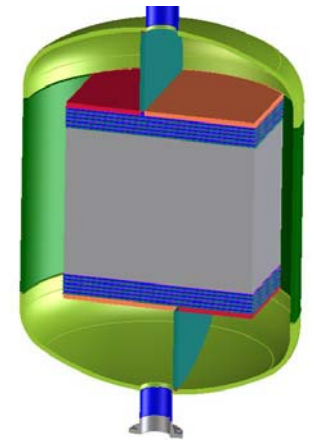

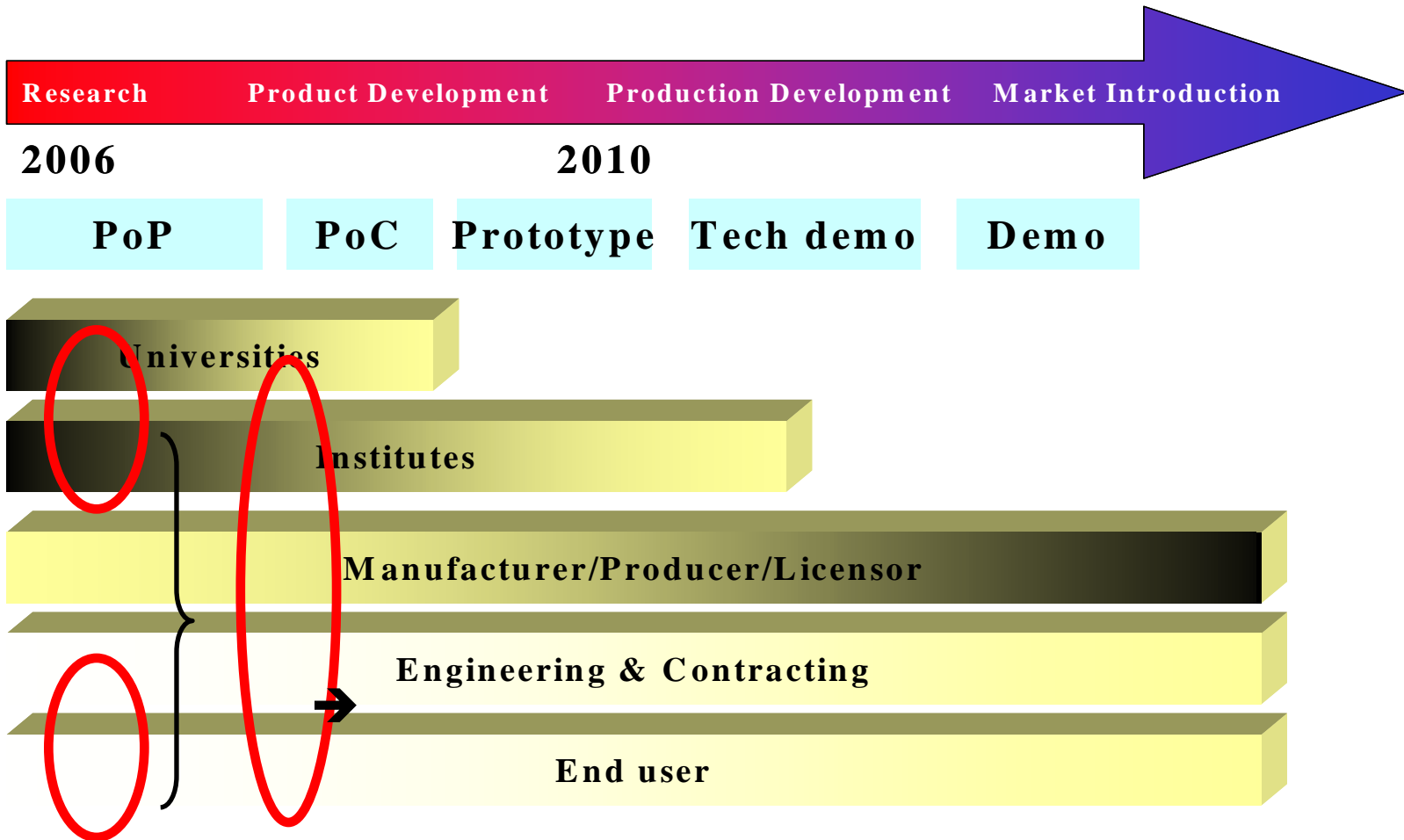
Techno-economische analyse

SDA positief:

- Basisresearch: 1^e mijlpaal
- Energie efficiency potentieel groot
- Marktpotentieel (NL)
  - 500 - 1500 MWth
  - 300 to 500 stuks (wereldwijd x10)
- Businesscases
  - Investering 0.5-1.0 M€ /MWth
  - Terugverdientijd < 5 jaar

Van onderzoek naar implementatie

Van restwarmte tot proceswarmte

- Gezamenlijke aanpak industrie, overheid (EOS) en kennisinfrastructuur richting implementatie van technologie
- Uitbouwen van een innovatiecluster in NL
- Goede kans voor de procesindustrie voor duurzamere productie door EE-investeringen

